

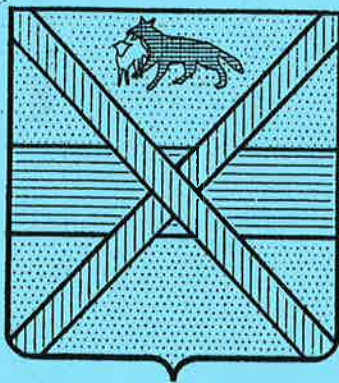
Belgie - Belgique
P.B.
1860 MEISE
2/2918

Berla

Heemkundige kring

Meise
Oppem
Wolbertem

en omgeving

Archief en bibliotheek

Brusselsesteenweg, 73

1860 Meise

Berla is aangesloten bij

Vlaams Centrum voor Volkscultuur

VLAAMSE
CONTACTCOMMISSIE
MONUMENTENZORG

nummer 61 - september 2000

BERLA

v z w

Heemkundige Kring
voor
Meise – Oppem – Wolvertem
en omgeving

- zetel van de kring : Brusselsesteenweg 73 1860 Meise
- Raad van Beheer : * Ere-voorzitster
Estella Van Hemeldonck-Van Antwerpen
* Voorzitter
Michel Van den Broeck
* Secretaris
Peter Carrière
* Penningmeester
Roger Moerenhout
* Beheerders
*Raoul Moyson, Raymond Moreau,
Wim Van Campenhout*
- Tijdschrift : verschijnt driemaandelijks
jaarabonnement en lidgeld 300 BEF
los nummer 100 BEF
betaling via rekening 001-1189490-55
redactie-coördinatie : Raymond Moreau
de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage
- Bibliotheek en archief : De Snipper (lokaal 3)
Brusselsesteenweg 73 1860 Meise
toegankelijk :
* 1ste woensdag van de maand van 14u tot 17u
* 3de dinsdag van de maand van 20u tot 22 u
behalve op feestdagen en in juli & augustus
- Contacten : Michel Van den Broeck 015-71 53 31
Peter Carrière 015-74 03 00 of
02-269 29 52
- Website : <http://www.geocities.com/athens/acropolis/6661/>
- E-mailadres : berla_53@hotmail.com

Berla verzamelt

- *alle documenten over de gemeente Meise en omgeving zoals oude weekbladen, persknipsels, foto's, affiches, zichkaarten, landkaarten, ...*
- *alle documenten over inwoners van Meise zoals doodsprentjes, familiearchief, kavelbrieven, foto's, notariële akten, ...*
- *alle voorwerpen in verband met ambachten en stielen van vroeger, boerenalaam, leefmilieu en gewoonten van onze voorouders*

Werp niets weg, contacteer eerst Berla

INHOUD

Ten geleide		2
Het standbeeld d'Hooghvorst te Meise	E. Van Hemeldonck	3
Sterven en begraven in Wolvertem (3)	Jef Van den Brande	5
Charlotte en Maximiliaan	Julia Cornelissen	9
Het toneelleven in Meise	Piet De Cuyper	13
De vlasteelt in Nieuwenrode	August Delestré	15
De kiezerslijsten 1982 in fusie-Meise	Lucien Van Hemeldonck	19
Soldaten van Napoleon (2)	Marc Gillisjans	23

BERLA

driemaandelijks tijdschrift
nummer 61 - september 2000

TEN GELEIDE

De tentoonstelling van BERLA over de slag van Imde, op de plaats van het gebeuren zelf, is andermaal een meevaller geworden. Talrijke belangstellenden, ook van buiten de gemeente, hadden de weg naar de Imdse parochiezaal gevonden en konden er kennismaken met historische voorwerpen en documenten, kundig voorgesteld door het driemanschap Michel Van den Broeck, Wim Van Campenhout en Peter Carrière. De nieuwe voorzitter schuwt evenmin de media, wat zeker heeft bijgedragen tot het welslagen van dit initiatief dat nog voor herhaling vatbaar is.

In dit nummer bericht Mevrouw Van Hemeldonck over de inhuldiging op 24 september 1893 van het d'Hooghvorst-standbeeld te Meise en over beeldhouwer Jean Laumans. Zij betreurt het jarenlang gebrek aan herstelling van barons gebroken sabel en het verwaarloosd algemeen onderhoud van het kunstwerk. Jef Van den Brande besluit zijn reeks over Wolvertemse rouwgebruiken.

Julia Cornelissen verhaalt haar moeizame opzoekingen naar de film over Charlotte en Maximiliaan van Mexico. Intussen werd deze rolprent reeds vertoond tijdens de voorstelling van het boek *"De waanzin van Charlotte"* in het kasteel van Boechout, maar wij konden u het artikel met de eigentijdse illustraties en filmbespreking zeker niet onthouden. Misschien een tweede vertoning op de algemene vergadering ?

Onze genealogen zullen zelf de hand aan de ploeg moeten slaan, want de Lindemansbronnen zijn na al de jaren (tijdelijk ?) opgedroogd. Piet De Cuyper is wel opnieuw van de partij en bracht het foto-album van de toneelkring " 't Patronaat" bij elkaar. En wie dacht dat de vlasteelt een exclusieve West-Vlaamse aangelegenheid was, mèt er beslist de bijdrage van August Delestré uit Nieuwenrode op nalezen.

Van wijlen Lucien Van Hemeldonck publiceren wij enkele beschouwingen over de kiezerslijsten 1982 van de fusiegemeente Meise, één en ander in de oorspronkelijke versie en met bijhorend cijfermateriaal. Marc Gillisjans vergast ons op een tweede lijst soldaten van Napoleon en doet er nog enkele wetenswaardigheden bovenop van vroegere en latere datum.

Jan De Kelver, conservator van het Felix De Boeck-museum te Drogenbos, doet volgende oproep : van 9 tot 17 juni 1962 organiseerde het Davidsfonds van Meise in de toenmalige Kursaal een groepstentoonstelling onder het thema "Schoonheid door onze eigen hedendaagse grote schilders". De conservator is op zoek naar de catalogus of minstens de lijst der tentoongestelde werken. Wie er meer over weet, stelt zich met hem in verbinding : Oude Brusselbaan 42 te 1600 Sint-Pieters-Leeuw (tel. 02/378.24.26).

BERLA

OM EN ROND HET STANDBEELD D' HOOGHVORST TE MEISE

**“Die daar omhoog rijst
in onsterfelijk brons
Heil d’eedle d’Hooghvorst, heil”**

werd er gezongen door de koorverenigingen bij de plechtige en feestelijke inhuldiging van het standbeeld van Emmanuel, baron van der Linden d’Hooghvorst op 24 september van het jaar 1893.

Nimmer werd een feest met zoveel enthousiasme voorbereid. De muziekmaatschappijen en de zangkoren die de cantate van meester August De Boeck moesten inoefenen en allen die een taak toegewezen kregen werden door geestdrift meegesleept.

Een kiosk werd op het dorpsplein eerder opgebouwd, en er werd voor deze bijzondere dag nog vlug een podium opgetimmerd waarop voorname genodigden zouden plaatsnemen. Het arduinen voetstuk dat het beeld zou dragen werd reeds geplaatst.

De bevolking was vol nieuwsgierige verwachting hoe hun oud-burgemeester - baron d’Hooghvorst was gedurende 59 jaar burgemeester van Meise, Wolvertem en Nieuwenrode - in beeld zou worden gebracht. De meesten onder hen herinnerden zich d’Hooghvorst als een waardige en minzame oude heer die door de groene dreven naar het dorp wandelde, eerbiedig gegroet door dorpsgenoot en landman.

Op de gedenkwaardige inhuldigingsdag ontving burgemeester Henri Van Dievoet en de gemeenteraad van Meise met veel ontzag de afgevaardigde van Koning en Koningin, de minister van Binnenlandse Zaken en Justitie en andere vertegenwoordigers van land en Provincie; ook de burgerwacht, familieleden van de beroemde voorvader en nazaten van het ‘Voorlopig Bewind’ anno 1830.

Een plechtig moment toen burgemeester Van Dievoet na zijn toespraak het zeil dat het monument aan de nieuwsgierige blikken onttrok, wegnam en het bronzen beeld zichtbaar werd !

Voor velen een verassing : de kasteelheer van Meise in de klederdracht van de patriotten van 1830 !
Baron d’Hooghvorst draagt immers de kiel van de gewone burgerwachter !

De hoge sjako die hij onder de arm draagt, de epauletten, de fourragières die zijn borst sierden¹, maar vooral de sabel zijn echter kentekenen van een bevelhebber. Het personage kijkt richting Brussel wat eveneens een betekenis heeft, de strijd om de onafhankelijkheid werd immers in het hartje Brussel uitgevochten.

Deze voorstelling was mogelijk aan beeldhouwer Jean Laumans gesuggereerd. Hij werd dan ook uitdrukkelijk gelukgewenst met zijn oeuvre door al de hoogwaardigheidsbekleders en niet het minst door Emile Bockstael, de burgemeester van Laken die eveneens aanwezig was en die met reden op die feestelijke dag trots was daar de gevierde kunstenaar zich in zijn gemeente gevestigd had !

Jean-André Laumans was afkomstig uit Heist-op-den-Berg, waar hij op 7 november 1823 geboren werd. Hij was een leerling van Willem Geefs. De beelden rond de congreskolom te Brussel en de beeltenis van Koning Leopold I dat hoog bovenop de kolom troont zijn o.a. werken van deze kunstenaar. Zijn leerling, Jean Laumans, werd in 1851 vereerd met de Prijs van Rome doch door een teveel aan opdrachten liet hij een andere kandidaat voorgaan. Hij nam deel aan verschillende tentoonstellingen o.a. in 1872 en te Brussel in 1902.

Laumans verbleef en werkte in zijn atelier te Laken waar een straatnaam nog aan de kunstenaar herinnert.

De "Compagnie des Bronzes" die het beeld gegoten had, hielp wellicht Laumans met het plaatsen van het standbeeld van d'Hooghvorst op zijn voetstuk. In een verslag en een beschrijving uit 1904 wordt de kwaliteit en de glans van het brons zeer geprezen.

Meise en omgeving is niet al te rijk aan monumenten. We vinden het teleurstellend dat een monument, dat aan een merkwaardig historisch feit herinnert, nl. de Belgische Onafhankelijkheid, er heden zo verwaarloosd en verweerd uitziet.

Waar is de glans van het brons, maar vooral waar is de sabel die de held vast en trots bij de handgreep hield ?

Reeds 15 jaar geleden hebben we deze verminking (de gebroken sabel) vastgesteld.

De jeugd hield toen graag haar esbattermenten rond de kerk. Een glasraam werd eveneens beschadigd tot ongenoegen van de kerkverantwoordelijken. Het glasraam werd echter hersteld spijts de moeilijkheden en de kosten die een dergelijke restauratie altijd meebrengen.

Een troostvolle gedachte evenwel : de authentieke kromme sabel van de Opperbevelhebber van de Burgerwacht, rust heden nog in zijn oorspronkelijk schijn en wordt met zorg bewaard in de familie d'Hooghvorst.

E. Van Hemeldonck - Van Antwerpen

---

¹fourragère : schouderstrook, versiersel bij officieren in groot tenue.

STERVEN en BEGRAVEN WORDEN

(Slot)

De tocht naar de laatste Rustplaats.

Het heeft tot 1974 geduurd vooraleer de weduwe de kist met haar overleden man volgde naar de kerk en het kerkhof. Als ik me niet vergis was het Mevrouw Philips die met de oude traditie brak en haar, veel te vroeg, overleden man naar zijn laatste rustplaats begeleidde.

Het was en is nog steeds een gewaardeerde blijk van waardering dat de groepering, vriendenkring of beroepsvereniging, waarvan de afdelingsdeel uitmaakte, met een afvaardiging vlak voor de lijkbaar naar het kerkhof trekt. Vaak dragen ze hun vlag mee waaraan ze in de top een zwart lint hebben bevestigd. Uitzonderlijk gaan soms vier leden van de groep links en rechts van de kist, ze werden wel eens de slippendragers genoemd. Een gewezen lid van de fanfare wordt steevast, onder het spelen van een treurmars, naar zijn graf begeleid.

Ondertussen heeft de grafmaker op het kerkhof alles in gereedheid gebracht. Boven het open graf heeft hij twee sterke houten balken horizontaal geplaatst waarop de kist kan worden neergezet. Tot aan WO-2 werd de kist onmiddellijk in het graf neergelaten nadat de priester nog een kort gebed had gezegd en voor de laatste maal de kwispel had gehanteerd. Alle aanwezigen konden nu een laatste groet brengen. De grafmaker nam voor iedereen een beetje aarde op zijn spade en bood die de aanwezigen aan die met een kort draaitje aan de steel de aarde met een doffe plof op de kist lieten vallen. (Nabestaanden die hun doden begraven dus, in de letterlijke zin van het woord)

Later werd dit gebruik vervangen door een palmtakje te werpen in het graf, nog later vervangen door een bloempje. De familie schoof nu langzaam, en vaak nog onder de indruk van het afscheid, naar de grote ijzeren kerkhofpoort waar ze zich in een lange rij opstelden om de laatste blikken van medevoelen in ontvangst te nemen. Sinds de gemeente op het kerkhof een grote onthaalruimte heeft laten optrekken, kunnen hier de afscheidsgedeboden worden gezegd en kan de familie, beschut tegen regen en wind, de mensen groeten en bedanken voor hun medeleven. De teraardebestelling gebeurt nu zonder de familie erbij.

Het Begravenismaal.

In onze parochie is het nog steeds de gewoonte dat de familie en enkele goede vrienden van de gestorvene na de teraardebestelling samen komen voor het begravenismaal. Meestal in één van de twee zalen of in een café, een enkele keer gebeurt het nog thuis. Deze traditie houdt al eeuwen stand en vindt haar oorsprong in de maaltijden aan het graf op de derde, zevende en dertigste dag na het overlijden. Deze bijeenkomsten, zoals we ze kennen, blijven nog steeds heel zinvol. Het geeft de nabestaanden vaak de gelegenheid om elkaar weer te zien. Men kan er rustig over de overledene spreken en het helpt ongetwijfeld diegenen die het zwaarst getroffen werden hun verdriet te verwerken. In West-Vlaanderen wordt nog steeds een warme maaltijd geserveerd maar bij ons beperkt het maal zich tot belegde broodjes, koffiekoecken met koffie. Daarna wordt iedereen nog een drankje aangeboden. In vroegere tijden van grote armoede werd brood uitgedeeld aan de sukkelaars. Wellicht was het wel een uitloper van die traditie: een halve eeuw geleden bracht men het overschot van een begravenismaal naar het 'Godshuis' tengerieve van zijn bewoners. In vergelijking met die tijd wonen er nu in ons rustoord alleen nog verwende bejaarden.

Gedachtenis aan de Overledenen

Het dragen van de rouw.

De gedachtenis aan de overledenen is in de eerste plaats een aangelegenheid van de geest: piëteitsvol en dankbaar terugdenken aan een geliefde en diens goede voorbeeld volgen. Toch besteedde een groot deel van de bevolking bijzondere aandacht om die gedachtenis ook te veruitwendigen. Het dragen van de rouw heeft tot lang na WO-2 stand gehouden en het dient gezegd, het was niet niks, men zag op geen franksken. Voor ouders, kinderen en echtgenoten was de rouwperiode vastgesteld op één jaar en zes weken. Voor broers en zussen: zes maanden en drie weken. Voor ooms en tantes drie maanden. Als de periode in de helft was sprak men over 'halve rouw' en was grijs al toegelaten. Er bestonden zelfs speciale winkels waar alleen rouwkledij en aanverwante attributen konden verkregen worden. Ook de naaisters van onze parochie moesten dan alle ander werk wegleggen om de rouwkledij tijdig klaar te krijgen. Met de ingebruikneming van de koelcellen wordt begraven soms tot een week uitgesteld, vroeger werd er al na 3 dagen begraven.

Germaine D.S. uit ons rustoord herinnert zich nog dat mensen toen hun zwarte mantels en jurken brachten om er onderaan 25-cm-hoge zwarte crêpe banden te laten opnaaien. Voor grote families moest er soms de ganse nacht door gewerkt worden. Grote zwarte voiles bedekten toen het gelaat van de rouwende vrouwen. De mannen lieten vaak een zwart stoffen ruitje op de linker mouw aanbrengen.

Bekommernis om de ziel

In de gewijde-geschiedenisboeken lezen we: 'Het is een heilzaam gedacht voor de overledenen te bidden opdat ze van hun zonden ontbonden worden'. Deze raad werd en wordt nog steeds door de families goed opgevolgd. Na een overlijden trekken de nabestaanden naar de pastorie om missen te laten doen. In onze naburige parochie Rossem spreekt men nog altijd over 'zielemissen'.

Het aantal missen hing natuurlijk af van de devotie en de middelen van de familie. Niet zelden gingen begoede burgers reeds tijdens hun leven bij de pastoor hun eigen jaargetijden voor een x-aantal jaren, bestellen en betalen.

Heel sporadisch wordt er nu nog een Gregoriaans dertigste besteld want hieraan was een speciale aflat verbonden. Hiervoor diende er echter op 30 achtereenvolgende dagen een mis te worden opgedragen. Omdat zulks in de praktijk schier onmogelijk was werd de periode gespreid over 30 opeenvolgende weken. In dezelfde geest van zielelafenis werd door de familie om een openbaar gebed verzocht vanop de kansel. Hiertoe legde de pastoor twee lijsten aan met de namen van de overledenen. Een lijst met parochianen, de andere met niet-parochianen. Beurtelings werd dan om de veertien dagen een lijst afgelezen van deze 'Broederschap der gelovige zielen'. Sommige families keken op geen geld en ook niet op een jaartje en ik herinner me dat ik na verloop van tijd de hele lijst uit mijn hoofd kon meezeggen.

Een kruisweg oefening was ook een geschikt middel om de doden te gedenken. Elke laatste zondag van de maand werd dan gebeden voor de overledenen van de voorbije maand. Voor de oefening werden ze bij naam genoemd. Tot na WO-2 werd door de aanwezigen na de kruisweg oefening nog een tientje gebeden, allen gekeerd naar het missiekruis achteraan in de kerk

en dit met wijd opengespreide armen. Men zag toen op geen inspanning als het de overledene maar kon helpen.

Tenslotte was er het Allerheiligenlof dat vooral in het teken stond van de overledenen van het afgelopen jaar. Tot in de jaren 60 zat de kerk toen afgeladen vol voor deze dodenherdenking. Het hoofdkoor was ook voor deze gelegenheid met de zwarte doeken behangen en de katafalk was symbolisch opgesteld en er werd een gelegenheidssermoen gehouden. De priester had het dan voornamelijk over het hiernamaals en over de zieltjes in het vagevuur. Na het lof trokken we allen al biddend in processie naar het kerkhof. Hier werden nog enkele gebeden gezegd en werden de graven met wijwater besprenkeld. Tijdens de tocht naar het kerkhof werden de doodsklokken geluid, dit luiden werd om het uur herhaald tot 7 uur 's avonds. Iedere parochie had zo zijn eigen manier om de gedachtenis te eren van de doden, zo werden op de graven van het kerkhof te Londerzeel honderden kaarsjes aangestoken.

Kinderbegravenis

'Alleen zij die een overleden kindje hebben ten grave gedragen weten hoe onnoemelijk groot ons verdriet is', zo getuigen de getroffen ouders. Toen er over het hiernamaals nog gedacht werd in termen van hemel, hel en vagevuur was er voor overleden kindjes één grote zekerheid, ze waren engeltjes in de hemel. Op hun doodsprentjes werd dat dan ook uitvoerig vermeld. Maar zelfs dat kon de treurende ouders niet troosten. Vele malen zag men vroeger, toen de kindersterfte nog vrij hoog was, een buurman met het kleine houten kistje onder de arm naar de kerk stappen. Daarachter stapten dan de beproefde vader, enkele familieleden en burenen. Het is pas na de oprichting van 'De Heilige Kindsheid' en 'De Kruistocht' dat de lijkjes met een draagbaar aan het sterfhuis afgehaald werden door de meisjes van de hoogste klas. Een zuster begeleidde de draagsters, dezen droegen een blauw lint over de schouder en het kistje was bedekt met een groot blauw doek. Het was de gewoonte dat een engelenmis werd opgedragen om 8 uur 's morgens. Het kistje werd geplaatst halverwege de middengang van de kerk. Ook was het de gewoonte dat de kindjes zoveel mogelijk gegroepeerd werden begraven op het kerkhof.

Moderne tijden

Zoals al eerder gezegd neemt de moderne begrafenisondernemer nu bij een overlijden praktisch alle formaliteiten op zich. Deze welgekomen hulp wordt door de familieleden ten zeerste op prijs gesteld. Ook in ons dorp heeft zich een rouwbegeleider gevestigd. Luc Moyson was zo vriendelijk om (voor de vuist) een opsomming te geven van de meeste handelingen.

De ondernemer wordt ontboden door de familie en hij begeeft zich ter plaatse. Met het trouwboekje en de eenzelvigheidskaart van de overledene gaat hij naar de gemeenten van overlijden en van begraving, hier vraagt hij een toelating tot begraven en doet navraag of er een wilsbeschikking is. Luc gaat naar de pastoor om de datum van begraving vast te stellen en later gaat hij ook de rekening vereffenen. Alle gegevens worden verzameld voor het opmaken van de doodsberichten en de gedachtenisprentjes, deze worden tegenwoordig ook door de firma zelf gedrukt. De doodsbrieven worden naar de post of naar de familie gebracht naargelang wie voor de bedéling zal zorgen. Is de overledene thuis gestorven dan wordt deze in een transportkist opgehaald voor de lijkverzorging. Bij overlijden in de kliniek, wordt daar de verzorging gedaan, en zal de ondernemer het lijk tijdig gaan ophalen. Voor er in onze kerk een begroetingskapel werd

ingericht bracht de lijkwagen de overledene tot op het gemeenteplein, gewoonlijk stelde men zich op tegenover bakkerij 'Kavi', de kist werd half uit de wagen getrokken en de mensen welke niet mee naar het kerkhof konden gaan kregen hier ook de gelegenheid de familie te groeten. Pastoor Theo had vlug door dat zulks niet kon vooral bij onguur weer. Daarom liet hij de doopkapel omvormen tot een begroetingskapel. Te dien einde werd bij Slabbinck aangepaste bekleding besteld. Al jaren bewijst dit initiatief zijn nut en bij het begin van de dienst kan de kist rustig naar voren gedragen of gereden worden.

Meer en meer vindt de gewoonte ingang dat de familie vrienden en kennissen de gelegenheid biedt om de opgebaarde te gaan begroeten bij de ondernemer zelf. Gewoonlijk worden daarvoor een paar avonden voorzien. Daartoe heeft Luc een grote koelcel laten bouwen waarin plaats is voor drie rollende draagberries. De begroetingsruimte is uitgerust met alle nodige attributen en bij het bezoek hoort men aangepaste achtergrondmuziek. Vaak worden de bezoekers er opgewacht door enkele familieleden van de overledene en men kan er ook een rouwregister tekenen. De dagen en uren van begroeting worden op de doodsbriefjes vermeld, Zo een twintig minuten voor het begin van de kerkdienst wordt de lijkstaf in de begroetingskapel opgesteld. Bezorgd als hij is om alles ordelijk en vlot te laten verlopen springt de rouwbegeleider in waar men hem vraagt.

Ook de kerkdiensten hebben een nieuwe look gekregen in die zin dat de familieleden, in samenspraak met de pastoor, overwegen wat ze kunnen doen als symbolisch gebaar waarmee ze aan het leven van de overledene willen herinneren. Zo kunnen kinderen of kleinkinderen toepasselijke teksten zelf voorlezen, ze kunnen zelf de voorbeden opmaken en voorbidden. Tijdens de offergang kan die muziek ten gehore gebracht worden welke door de aflijvige speciaal werd geapprecieerd tijdens zijn leven. Het dient gezegd dat er, in vergelijking met jaren geleden, een frissere wind waait door de kerk, er wordt wat meer ruimte gecreëerd voor de leek, daarom is het toch jammer dat er nog pastoors zijn die, op de drempel van de eenentwintigste eeuw, aan de gelovigen zeggen met welke hand ze de piteit moeten aanraken tijdens de offergang.

Cremeren of een klassieke begraafing?

Sinds de Katholieke Kerk in 1963 elk religieus obstakel tegen cremeren heeft laten varen, neemt het aantal crematies gestaag toe.

De eerste crematie in ons land dateert al van 1935. Einde 1997 kozen 50% van de jongeren voor crematie, op middelbare leeftijd was het 47% en bij de ouderen is het 23%. De toelating tot cremeren wordt steeds gegeven door een beëdigde dokter aangesteld door de gemeente. Op vele gemeentelijke begraafplaatsen is steeds minder vrije ruimte en vormt crematie een waardig en milieubewust alternatief.

In ons land kan de as van de overledene ofwel uitgestrooid worden op de strooiweide ofwel wordt de urn met de as bijgezet in een columbarium of in een familiegraf. Voor de inwoners van onze gemeente is de asverstrooiing kosteloos en kost een nis in het columbarium 16000fr. Hier duurt de concessie ook 50 jaar.

Het openen van een kelder, een concessie in volle grond of het openen van een nis kost steeds 2000fr. (cijfers van eind 1998).

Jef Van den Brande.

CHARLOTTE EN MAXIMILIAAN

Ik had gehoopt dat het allemaal vlotter zou gaan. De opzoekingen naar de oude film « Charlotte en Maximiliaan » door Warner Bros op het doek gebracht rond 1940, lopen niet zo gemakkelijk als oorspronkelijk gedacht. Ik ben verstrikt geraakt tussen faxen naar de Verenigde Staten en Filmmusea hier in Brussel, een hoop beloften die niet werden gehouden, afspraken die niet werden nagekomen waardoor ik uiteindelijk heb beslist om van voorafaan te herbeginnen. De film bestaat, dus : we zullen hem vinden !

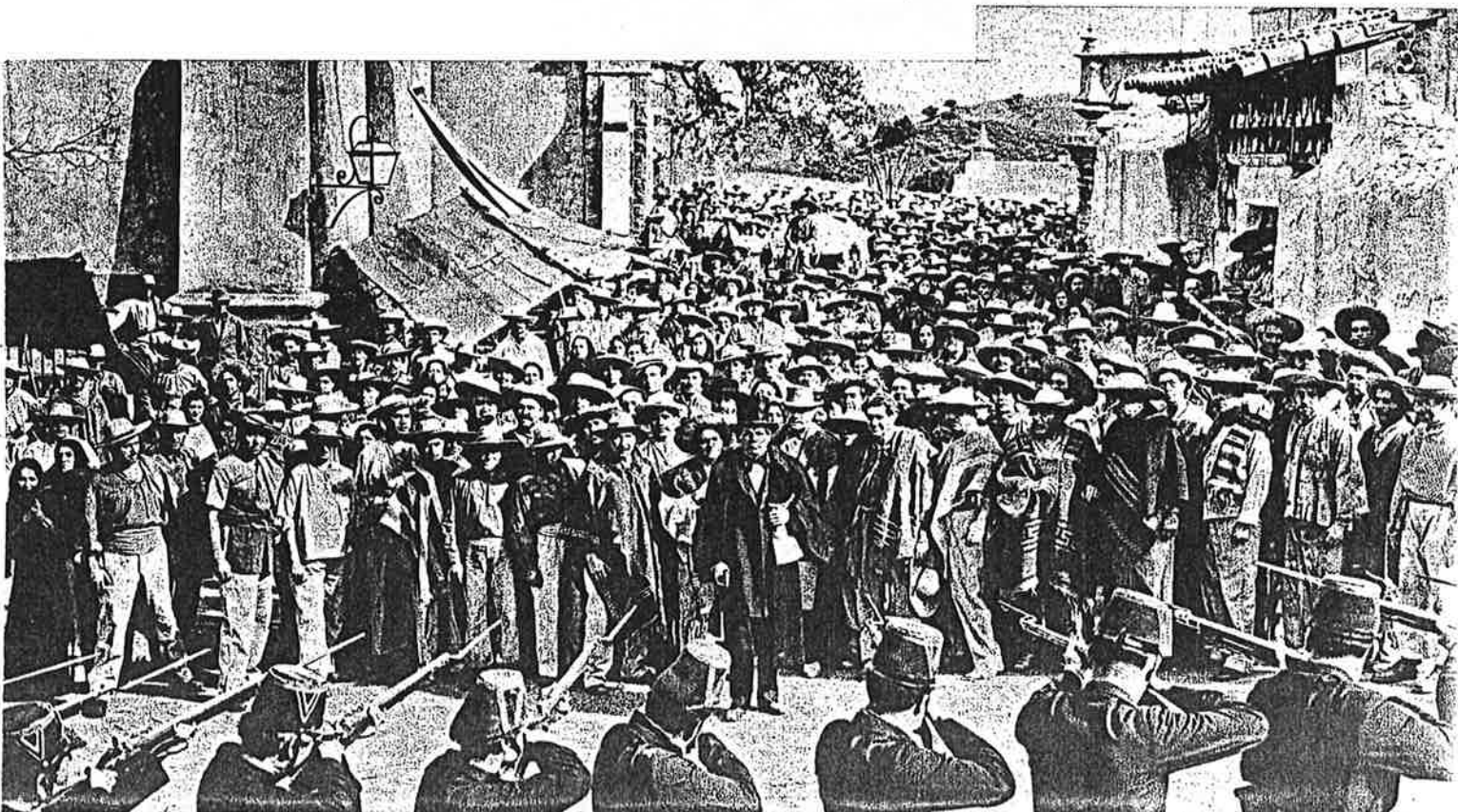
Om onze lezers toch niet al te lang meer te laten wachten breng ik hier een kopij van mijn eerste ontdekking, dit om de tijdspanne tussen de projectie van de film (indien nog mogelijk) en de opsporingswerken wat te verkleinen.
Veel leesgenot.

Julia Cornelissen

(Artikel uit « DE STAD – een weekblad voor Vlaanderen » - 13e jaargang nr 13 – 5 juli 1940.)

CHARLOTTE EN MAXIMILIAAN

*Onbevreesd schrijft Juarez de troepen
van een verrader tegemoet.*

Een
ontroerend
historisch
drama

Porfirio Diaz (John Garfield) heeft Juarez (Paul Muni) een boodschap van Maximiliaan gebracht.

De ontvangst te Vera Cruz is plechtig, maar niet geestdriftig.

William Dieterlé stelt de hoofdpersonen voor als mensen die het goed meenen en toch bloedige rampen over Mexico doen neerkomen. Zijn Maximiliaan is een halve heilige zijn Charlotte een eerzuchtige, maar innig-liefhebbende vrouw, zijn Juarez een volksheld van groot formaat, die als zijn eigen standbeeld door de film schrijft. De achtergrond is statig en schilderachtig. Heel de film bezit een fel reliëf, en ook voor de psychologie van de personages is dat het geval. Paul Muni maakt van zijn Juarez het type van een dictator, al praat hij nog zooveel over democratie naar Amerikaansch model; Brian Aherne speelt Maximiliaan als een fijne, sympathieke gentleman; de Charlotte van Bette Davis verraaft reeds vroeg een agitatie, die onder de slagen van het noodlot tot waanzin aangroeit. En ook de bijrollen zijn in sterksprekenden toon opgevat.

Maximiliaan (Brian Aherne) vermoent, dat het land niet zoo rustig is als men hem had wijsgemaakt.

Bij zijn aankomst in Mexico wordt het keizerspaar gewaar, dat er iets hapert: geen toejuichingen, ten doode stad. Later betert het en de zorg van Maximiliaan om het welzijn van het volk zou zeker ontspanning brengen, indien Juarez, die zich president van Mexico noemt en vooral op de peonessteunt, niet tegen den vreemdeling, den vertegenwoordiger van de aristocraten agiteerde. Maarschalk Bazaine houdt, op bevel van Napoleon III, den opstand in bedwang. De keizer zoekt verzoening met Juarez, en terwijl hij blijgemoed op het antwoord wacht, springt een munitiedepot in de lucht: zoo spreekt Juarez tot den keizer. Nu meent ook Maximiliaan, dat alleen

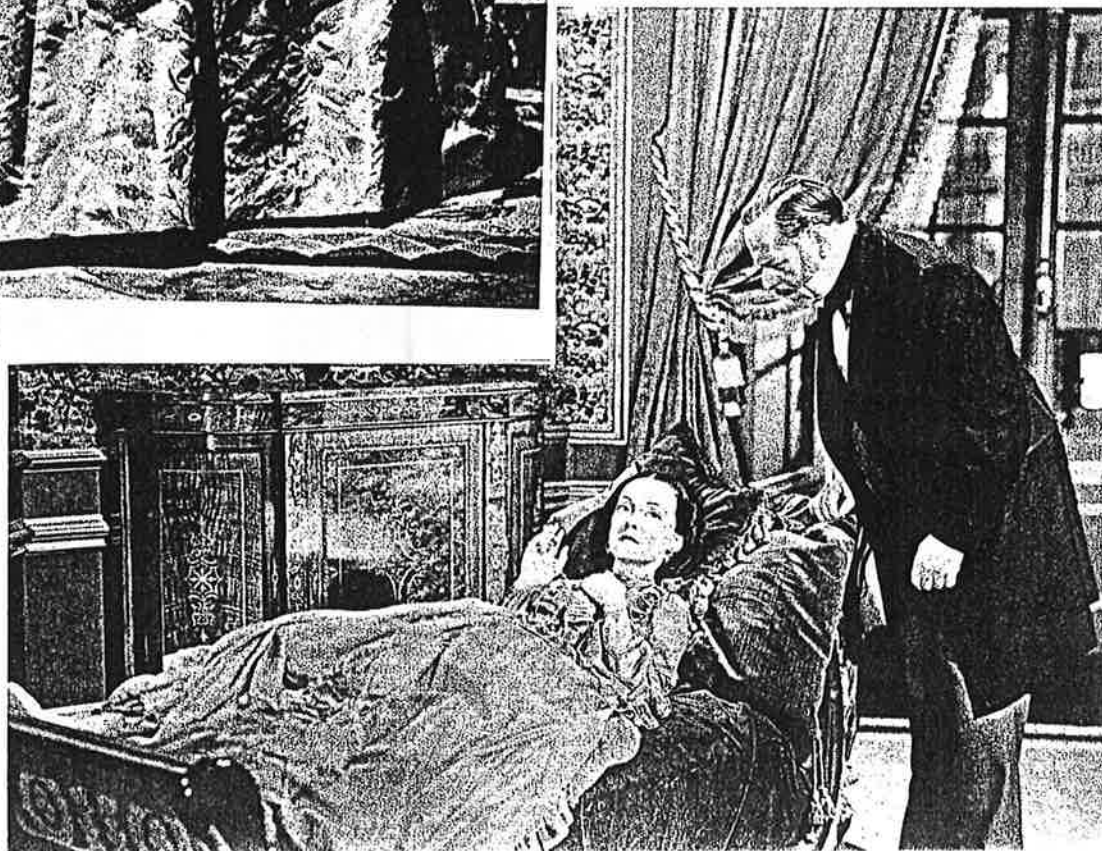
Belle Davis als Charlotte, Keizerin van Mexico.

geweld iets zal uithalen. Doch juist wanneer Bazaine met geweld is opgetreden en zijn slag half heeft thuisgehaald, is de Secessie-oorlog ten einde en cischen de Amerikanen, wars van vreemde legors op hun vasteland, terugtrekking van de Fransche troepen. Charlotte vertrekt nog naar Amerika, smeekt Napoleon, wendt zich tot het Vaticaan, en wordt, in haar wanhoop overvallen door de kwaal, die haar gevangen zou houden tot ze, hoogbejaard, te Boekhout in België stierf. Ondertusschen versloeg Juarez den keizer en liet hem met zijn getrouwen, ongenadig doodschieten.

Een treurig verhaal is het, maar door de plechtige verfilming en een zacht-romantischen bijmaak wordt het op een hooger plan geheven. Aldus bevalt het de toeschouwers zeer.

Foto's Warner Bros

Te Rome is Charlotte de prooi van den waanzin geworden.

 <p>Zuster Celine</p>	 <p>Alice Haeck</p>	 <p>Martha Vissers</p>
 <p>Maria Thaelemans</p>	 <p>Elise Doms</p>	 <p>Julie Van Humbeek</p>
 <p>Philomène Leemans</p>	<p>Toneelleidster, actrices en medewerkers “ ’t Patronaat”</p>	 <p>Mariette Leemans</p>
 <p>Jeanne Decree</p>	 <p>Louise Leemans</p>	 <p>Julia Vos</p>
 <p>Anna Van de Voorde</p>	 <p>Jeanne De Smedt</p>	 <p>Stefanie Van Campenhout</p>
 <p>Louis Van der Veken grimeur</p>	 <p>Louise Van Keer</p>	 <p>Louis De Greef voorzegger</p>

HET TONEELLEVEN IN MEISE (1920-2000)

door Piet De Cuyper (1997-2000)

Om de individuele foto's te vinden van de actrices van "'t Patronaat" heb ik heel wat tijd nodig gehad, daarom ook dat U, waarde lezer, tevergeefs gezocht hebt in vorig nummer naar mijn bijdrage.

Het heeft geen zin om iets te publiceren dat niet volledig is en voor sommige van deze actrices heb ik een paar privé-speurders moeten inschakelen om dan toch eindelijk de gewenste foto te vinden. Ze mogen echter gezien worden, de toneelmeisjes van zuster Celine. Mag ik in de eerste plaats Alice Haeck bedanken die mij wegwijst maakte en ook Hilda Olbrechts, Jean De Groof, J.M. Van Humbeeck, Herman Van Campenhout en Lizette Haeck die voor mij de laatste ultieme foto wist te bemachtigen.

Men vertelde mij ook nog dat Louis Van der Veken de trouwe grimeur was van de jeugdige actrices, daarom publiceer ik ook zijn foto. Ook werd mij meegedeeld dat Jeanne Thaelemans niet meespeelde maar dus wel Maria Thaelemans. "What's in a name" zeggen ze dan, maar toch belangrijk!

Zoals ik ook reeds vroeger zei zullen er misschien nog medewerkers geweest zijn die door mijn bronnen vergeten zijn. Indien dit zou is, beste lezer, gelieve ons hiervoor te verontschuldigen en neem de telefoon en laat het mij weten. In volgend nummer melden we dit dan zeker.

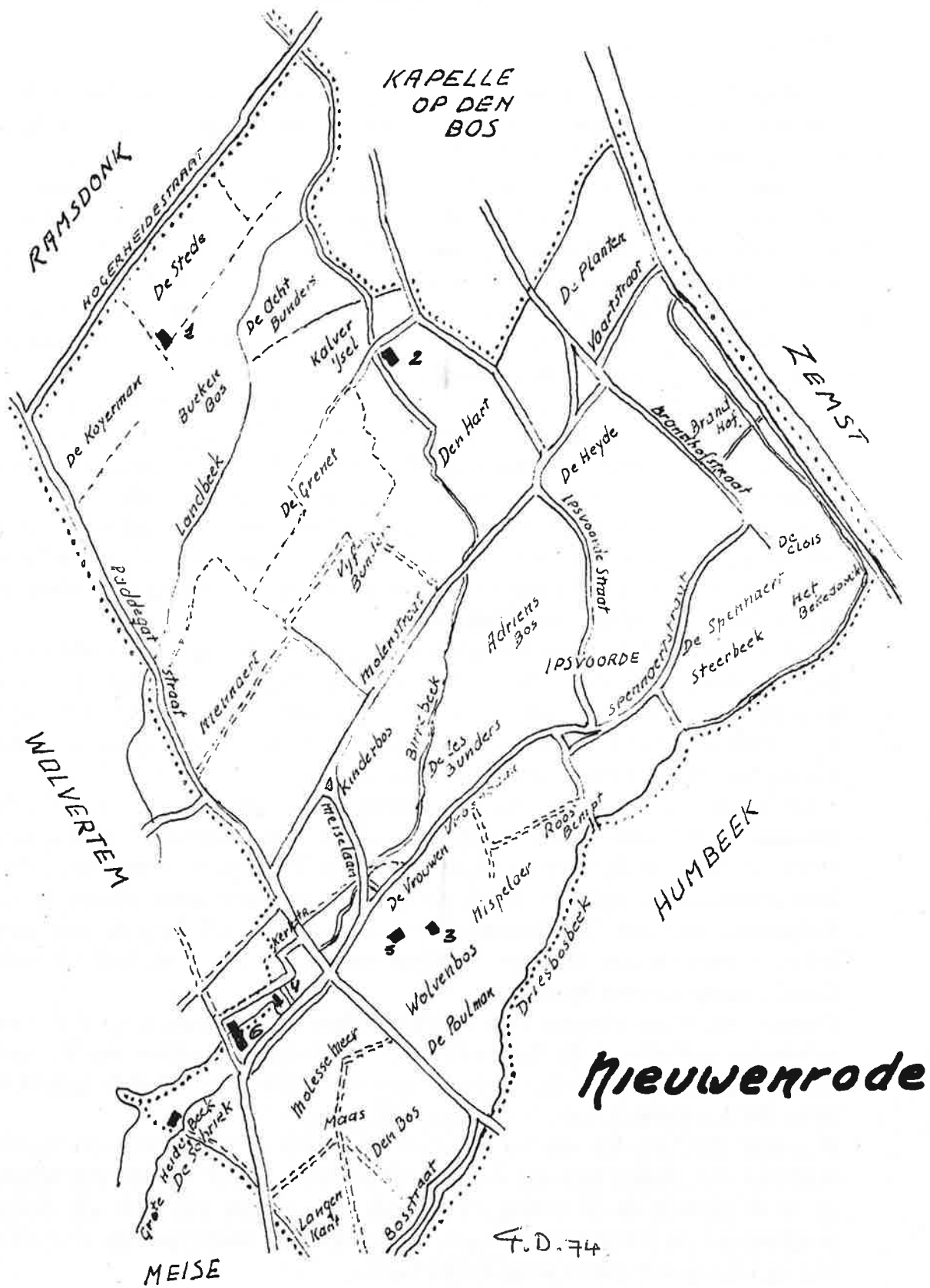
Ondertussen waren de toneelkringen van de fanfare ook zeer actief zodat er op dat ogenblik, juist voor de tweede wereldoorlog, niet minder dan vier toneelkringen waren in Meise : "De Morgenstar", "'t en Zal", "De Sint-Martinuskring" en "'t Patronaat" en daarbij nog de schooltoneeltjes ook onder leiding van "Soeur Celine" zoals men haar noemde.

Toneelkring "'t en Zal" zou de oorlog "niet overleven" en ook de parochiekringen werden niet heropgestart. Alleen "De Morgenstar" deed ijverig verder en één van die ijverige bijtjes was mijn buurvrouw Jeanne Streulens. Buurvrouw in de tijd dat ik als jeugdige knaap met mijn ouders in de Kuipestraat woonde in "Stamenee De Rozenboom". Zij woonde een paar huizen verder en was dus zeer bedrijvig samen met o.a. Jean Van Dievoet, Emiel Bogaerts, Frans Doms e.a.

Hierover zal ik een afzonderlijke bijdrage maken maar eerst ga ik op zoek naar acteurs en actrices van de Boerenjeugd die de fakkel overnamen van de Sint-Martinuskring en 't Patronaat. Hiervan zijn nog enkele zeer bekende spelers in leven die ik eerstdaags zeker een bezoek zal brengen.

Wie over deze periode van het toneel in Meise documenten heeft zou ik zeer dankbaar zijn, indien men mij die even ter beschikking kon stellen. Wij komen nu in de periode na de oorlog en ik denk dat hierover nog heel wat foto's, programma's en inkomkaarten ergens in een kast op zolder moeten te vinden zijn. Ik bezorg alles zeker terug. (022691686)

DE VLASTEELT IN NIEUWENRODE

Sinds 1970 is de rustige dorpsfeer stilaan aan het verdwijnen: verkavelingen, nieuwbouw op open vroegere landbouwgronden en het zware verkeer in de zo rustige hoofdstraat in vroegere decennia.

Dit is de tol van de zelfzuchtige 21ste eeuw die zich ook weerspiegelt in de gewijzigde landbouwpraktijken. Kleine bedrijven zijn verdwenen en de grotere worden nog groter.

Velden met het blauwe vlasbloempje behoren hier definitief tot het verleden. Vele jongeren kennen geen vlasplant meer.

De vlasteelt is samen met andere teelten zoals klaver, sloorzaad, rapen en voederbieten uit het areaal verdwenen sinds 1950. Op de boerderij van L. Voet (Hof ten dorp) hebben we in 1943-45 nog vlas zien trekken.

Afgaande op de zeer verspreide rootputten in gans het dorp kunnen we veronderstellen dat destijds een deel van het areaal aan vlasverbouw werd besteed. Deze putten zijn nu gedempt.

Ze lagen op de volgende plaatsen:

Klackersput: achter het vroegere pachthof Van Seghbroeck- Hogerhei. 1

Buysersput: in de Birrebeekstraat. 2

Minnetraanput: op het erf van de hoeve. 3

Schittersput: achter het huis van een zekere Selleslagh, bijgenaamd Schitter. De put lag in de weide die eigendom was van de familie Huysmans (molen). 4

Massartput: op de vroegere verbindingsweg van de Paddegatstraat naar de Minnetraan. 5

Smekkesput: langs de Schriekdreef vanaf de Birrebeek naar de Prinsendreef (nu de Meiselaan op Nieuwenrode). 6.

De scouts van Nieuwenrode, gesticht in 1966, droegen de naam "De Vroon" en de meisjesgidsen "de Vlasbloem". Deze namen, die met hun leefmilieu te maken hadden, wilden de toekomst verzekeren.

De Vroon vinden we terug in de Vroonwegel en Vroonbaan en de Vlasbloem komt van een herberg "de Vlasbloem" in de Ipsvoordestraat, waar ooit een vlashandelaar woonde die volgens de familiegeschiedenis een uitgeweken Engelsman was die hier na de slag bij Waterloo in 1815 blijven hangen is (Theek of Teek).

Het vlas, met de wetenschappelijke naam *Linum usitatissimum*, is een éénjarige plant die tot 1,20m hoog kan worden. Vlas was in Vlaanderen van groot belang en heeft de Leie de bijnaam doen krijgen van 'Golden river'. Vlas werd verwerkt voor zijn stevige lange vezels en olierijke zaden die de lijnolie voor de verfindustrie leverden.

De Vlasteelt verdween volledig na de tweede wereldoorlog. Maar deze trend werd reeds ingezet in de 19de eeuw. Dit kan men afleiden uit de landbouwtellingen uit de vorige eeuw.

Bv. de vlasteelt in de gemeente Wolvertem

1846	64 HA
1866	102 HA
1880	84 HA
1910	19 HA

Nieuwenrode volgde hetzelfde patroon. In de jaren 1920-1930 werd hier de vlasoogst nog op bundels te drogen gezet, zoals bij graanschoven. De gedroogde oogst werd opgekocht door vlashandelaars (o.a. een zekere Wijmiëns uit Tisselt) en vervoerd naar het Kortrijkse.

De huisnijverheid met het vlas was totaal verdwenen.

Bij Buysers Sus (Frans de Buyser) werd destijds het vlas gehekeld om de zaaddozen te verwijderen, geroot in eigenputten, gezwingeld, gerepeld en tot strengen gemaakt voor het spinnen. De mechanisatie was ook al doorgedrongen in de grotere bedrijven, waar kunstmatig in gistingkamers geroot werd. Braken en zwingelen gebeurde mechanisch.

Door het weken in water, dat bepaalde bacteriën bevatte, werd het houterig gedeelte losgemaakt en kwam de vezel vrij. Om deze houtdeeltjes te verwijderen werd vroeger gezwingeld. Nu noemt men dat braken (breken). De houtdeeltjes (hede of lemen) werden vroeger (1910-1930) verkocht aan de boeren om hun bietenkuilen af te dekken tegen de vorst. Deze afval (knol) bestond grotendeels uit korte vlasvezeltjes en houtpulp. De schoolgaande jeugd maakte daar dankbaar gebruik van om proppen te maken voor hun klakkebus.

In de landbouwtelling van 1950 komt geen vlasteelt meer voor.

A. Delestré

Geraadpleegde werken

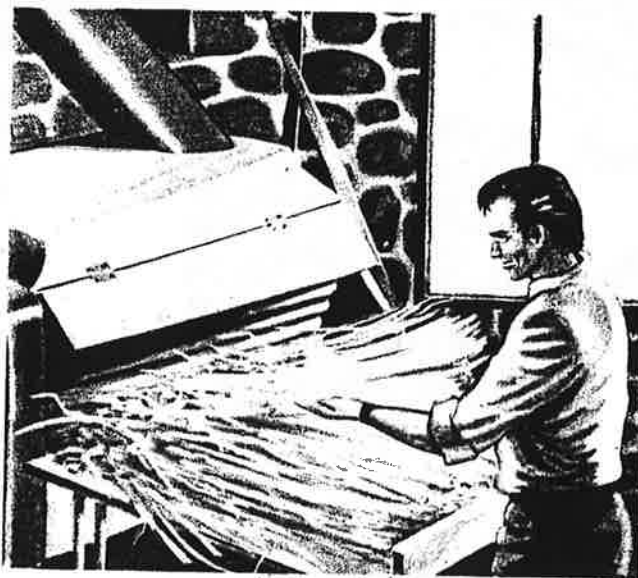
- Archief R.D., secretaris Nieuwenrode, 1930-1947
- Handboek van de familienamen, Dr. Frans de Brabander
- Geschiedenis van België, Dr. J. Poukens S.J.
- Encyclopedie: zoek het eens op
- De Nieuwe geschiedenis, Dierickx, 1961
- Geschiedenis van Wolvertem, Lefevre, Verhasselt, t'Kint
- Nieuwenrode, L. Spinnael, 1975

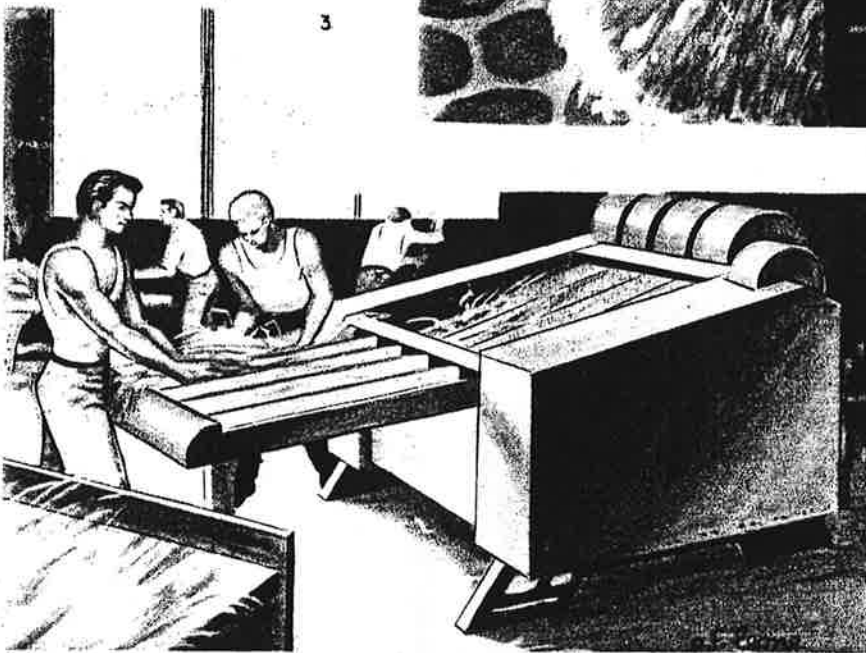
ten van het vlas gebeurt door dit enige in het water te leggen, waarin bepaalde in voorkomen. Tegenwoordig gebruikt men hiervoor ook chemische middelen.

Het drogen van het vlas op de akker na het « trekken ». Nadat het vlas gedroogd is, wordt het naar de vlasbewerkingsbedrijven gebracht, waar het verder wordt behandeld.

Met geribde walsen vindt het braken plaats, waarbij de houtdeeltjes gebroken worden.

1) Als het vlas soepel is en ontdaan van ongerechtigheden wordt het netjes neergelegd. 2) Hierna wordt het nog op verschillende manieren bewerkt, licht in elkaar gedraaid, waardoor het pluis ontstaat. 3) De pluis komt in de kaardmachine, die het kamt en de vezels in de lengterichting samenvoegt, waardoor meer samenhang ontstaat. Bovendien wordt het enigszins in elkaar gedraaid, waarna het in de spinmachine gesponnen kan worden.

BESCHOUWINGEN OVER DE KIEZERSLIJSTEN 1982 FUSIEGEMEENTE MEISE.

Motto: Het is niet omdat men in een stal ter wereld gekomen is dat men noodzakelijkerwijze een ezel is. (Chinees spreekwoord)

Op 1.8.1982 omvatte het kiezerskorps van de fusiegemeente 11.091 ingeschrevenen, onderverdeeld als volgt:

Meise: 3478 + Rode 2027, samen 5505 voor de oude gemeente Meise

Wolvertem: 2442 + Imde: 587 + Rossem: 631 + Westrode: 1144

samen 4804 voor de vroeger gemeente Wolvertem.

Voor Oppem nemen we $11091 - 5505 - 4804 = 782$; een benadering omdat Oppem vroeger deel uitmaakte van Brussegem, en hiervoor geen aparte gegevens voorhanden waren.

Wij hebben een criterium volgens geboorteplaats toegepast om uit te maken hoeveel kiezers inheems zijn en hoeveel er uit Vlaams Brabant komen, uit de 19 Brusselse gemeenten, uit de Vlaamse provincies buiten Brabant, uit het Walenland, en uit het buitenland. Tabel 1 geeft hiervan een overzicht met aantallen en tabel 2 met percenten.

tabel 1. Aantal kiezers per wijk met afkomst.

wijk afkomst	Mei- se	Rode	tot.	Wol- ver- tem	Imde	Ros- sem	West- rode	tot.	Op- pem	Fusie gem.
Inheemsen	402	357	759	645	261	233	408	1547	128	2434
Vl. Brab	812	729	1541	821	181	215	317	1534	268	3343
Brussel	1100	459	1559	419	59	53	115	646	219	2424
Vl. prov.	896	397	1293	474	74	120	275	943	142	2378
Walenland	141	42	183	33	10	4	12	59	10	252
buiten- land	127	43	170	50	2	6	17	75	15	260
totaal	3478	2027	5505	2442	587	631	1144	4804	782	11091

tabel 2. percentage kiezers per wijk met afkomst.

wijk afkomst	Meise	Rode	tot.	Wol- ver- tem	Imde	Ros- sem	West- rode	tot.	Oppem	Fus. gem.
Inheemsen	11,6%	17,6	13,8	26,4	44,5	38,9	35,7	32,2	16,4	22
Vl. Brab	23,4	36	28	33,6	30,8	34,1	27,7	31,9	34,3	30,1
Brussel	31,6	22,6	28,3	17,2	10	8,4	10	13,5	28	21,9
Vl. prov.	25,8	19,6	23,5	19,4	12,5	19	24	19,6	18,2	21,4
Walenland	4	2,1	3,3	1,4	1,7	0,6	1	1,2	1,3	2,3
buiten- land	3,7	32,1	3,1	2	1,3	0,9	1,5	1,6	1,9	2,3
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Indien men als "inheemsen" beschouwt, niet alleen deze die voorkomen op de lijsten over Meise, Wolvertem en Oppem (Brussegem) en ook geboren zijn in dezelfde deelgemeente, doch allen die geboren zijn in het geheel van de fusiegemeente Meise-Wolvertem-Brussegem worden de cijfers en de percentages gewijzigd zoals in volgende tabel 3. (op de kiezerslijst Meise staan 215 kiezers geboren in Wolvertem en 86 in Brussegem; op de lijst

Wolvertem, 118 geboren uit Brussegem en 104 uit Meise; op lijst Oppem 23 geboren uit Meise en 35 uit Wolvertem.

tabel 3

	Meise		Wolvertem		Oppem		totaal
Inheemsen	1060	19,3 %	1769	36,8 %	186	23,8 %	3015 = 27,2 %
Vlaams Brabant	1240	22,5 %	1312	27,3 %	210	26,8 %	2762 = 24,9 %

Met 52,1 % bestaat de fusiegemeente voor amper de helft uit Vlaams Brabanders, fusiegemeente natuurlijk inbegrepen.

De berekening per deelgemeente is ietwat te breed gedaan omdat het geheel van de vroegere gemeente Brussegem beschouwd wordt als deel uitmakende van de huidige fusiegemeente - op te merken trouwens dat deze verschuivingen slechts invloed hebben (positief voor de inheemsen en, voor hetzelfde getal, negatief voor Vlaams Brabant) op deze twee onderverdelingen.

Het spreekt vanzelf dat het begrip "inheemsen" niet verder mag uitgebreid worden: indien men gans België hiervoor in beschouwing nam zouden de "inheemsen" bijna 98% bedragen!

Zoals de tabellen aanwijzen is het aantal geboren Meisenaars abnormaal laag: voor het centrum slechts 11,6%; voor Rode 17,6% en voor geheel het dorp 13,8%. Voor Wolvertem doet de toestand zich veel gunstiger voor: van 26,4% in het centrum naar 35,7% voor Westrode, 36,9% voor Rossem, 44,5% voor Imde, en voor geheel het dorp 32,2%. Oppem heeft slechts een laag coëfficiënt: 16,4%.

Voor geheel de fusiegemeente belooft het 22%, 't zij praktisch hetzelfde als voor de 19 Brusselse gemeenten en de Vlaamse provincies zonder Brabant; Vlaams Brabant komt tot meer dan 30%.

Indien al de geboren van Meise, Wolvertem en Brussegem die hier kiezer zijn als inheemsen beschouwd worden, bedragen de cijfers: Meise 19,3%, Wolvertem 36,8%, Oppem 23,8% en het totaal van de gemeente 27,2% (dus 5,2% meer) dan wanneer het % van Vlaams Brabant met hetzelfde cijfer verlaagd wordt (van 30,1% naar 24,9%)

Het blijkt dat het aantal kiezers in de Walen of in het buitenland geboren onbeduidend is: zo dit in Meise centrum respectievelijk 4,1% en 3,6% bedraagt, is het voor geheel van deze deelgemeente slechts 3,3% en 3,1% - in het overige van de fusiegemeente is zulks veel lager (0,6% en 0,9% te Rossem) zodat het totale gemiddelde slechts 2,3% bereikt. Voor Meise waren in het verleden de cijfers 1966-1968: Walen 161 of 5,5%, buitenlanders 80 of 2,3%; in 1970-1972 135 (3,9%) en 99 (2,8%) 1976: 159 (3,7%) en 111 (2,7%).

Hier moet het motto van hoger in acht genomen worden: oorlogs- en andere omstandigheden hebben aanleiding gegeven tot geboorten in het buitenland: dergelijke kiezers kunnen wel niet als inheemsen beschouwd worden zonder meer, doch wegens hun gering aantal over de andere onderverdelingen omgeslagen worden of zonder meer buiten beschouwing gelaten.

Wat de in het waalse taalgebied geboren betreft, is het nog lagere coëfficiënt zo gering dat het niet kan beschouwd worden als hebbende een sociologische invloed.

Het aantal inwijkelingen uit de 4 Vlaamse provincies is gevoelig gelijk aan dit uit de 19 Brusselse gemeenten, alsook aan de strenge opvatting van de "inheemsen", terwijl Vlaams Brabant meer dan 30% scoort;

indien men de verruimde opvatting van "inheems" aanvaardt, wordt deze groep de sterkste met 27,2%, terwijl het aandeel van Vlaams Brabant terugzakt tot een vierde van het geheel.

Het bevolkingscijfer neemt nog steeds toe, vooral in Meise: vóór de verkiezingen van 1976 was het aantal kiezers 4259 op 9721 of 48,8%: voor de fusie in 1966/68: 2922, in 1970/72: 3486, in 1982: 5505 't zij minimum 49,6% van de huidige bevolking: het aandeel van Wolvertem bedraagt thans 4804 of 43,3%.

In 1966-1968 bedroeg het coefficient geboren Meisenaars nog 28%, in 1970-1972 24,8%, in 1976 19,5% en thans 13,8%!
Voor de inwijkingen uit het gehele Vlaamse land waren de verhoudingen: 1966/68: 75%, 1970/72: 73,4%, 1976: 69,2%, 1982: 65,3%, te wijten aan het steeds hoger oprukken van de Brusselaars die van 16,8% opgerukt zijn naar 19,9%, 24,4% en 28,3%.

Het aantal "inheemsen" in Meise vermindert niet alleen in % maar ook in absoluut getal: 1966/68: 819, 1970/72: 864, 1976: 831, 1982: 759. Het aantal in Meise ingeschreven kiezers gekomen van Wolvertem en Brussegem gaat in 15 jaar van 200-191 naar 215; van 73-72 naar 86 en daalt eerder proportioneel.

De grote onderverdelingen evolueerden als volgt voor Meise:

	1966/68	1970/72	1976	1982
Vlaamse land	75%	73,4%	69,2%	65,3%
Brussel	16,8%	19,9%	24,4%	28%
Walenland	5,5%	3,9%	3,7%	3,3%
Buitenland	2,7%	2,8%	2,7%	3,1%

Het is een bestendige daling van vooral inheemsen, doch ook van de inwijkingen uit het Vlaamse land (nog 51,9%) en even belangrijke stijging uit Brussel.

Het probleem van vandaag en morgen is dus de uitzwerping uit Brussel. Wat omvat heden de Brusselse inwijking, gevolg van de algemene trend de grootstad te ontvluchten?

1.- Grondspectulanten (Kleine Wouwer, Kraaienbroek, Notelaarweg) en verkavelingen gericht op kapitaalkrachtigen waarin de Francofonen breed vertegenwoordigd zijn.

2.- de zogenaamde "sociale woningen" de laatste jaren door intercommunales voor minder kapitaalkrachtigen verwezenlijkt: onder taaloogpunt gemengde bevolking niet echter zonder belangrijke ondergrondse Franstalige stroming, in verband met de ter zake gevoerde vriendjespolitiek.

Van dit alles is Oppem een levend voorbeeld.

Van de 218 kiezers, in de Brusselse 19 gemeenten geboren, zijn er liefst 138 of bijna 64% aldaar aangeland sedert 20.4.1977, datum waarop de vroeger Oppemmers administratief van Merchtem afgenomen werden.

Van de 782 kiezers zijn er 367 overgekomen sedert 20.4.1977, 't zij 46,9% of bijna de helft: hoe een inheemse bevolking overspoeld wordt! Het coefficient Brusselaars beloopt 37,6% (138 op 367) en het vroegere gemiddelde van 19,3% ($(218-138)/(782-367) = 80/415$), wordt in een klap - bijna uitsluitend door de bouw van een tuinwijk- opgetrokken tot 28%.

Tijdens een enkele administratieperiode van 6 jaar werd Oppem zozeer vervreemd als Meise het stilaan geworden is!

Lijkt de toekomst niet al te rooskleurig, moet toch aangenomen worden dat wij niet beschikken over alle elementen om zonder meer de staf te breken over de inwijking van in Brussel geboren en:

Onder de in Brussel geboren en zijn er een niet gering aantal die niet meer van Brussel beleefd hebben dan de eerste 8 of 10 dagen van hun bestaan: vele kinderen van onze fusiegemeente waren en nog meer worden geboren in

Brusselse moederhuizen en alzo met een hoofdstedelijke geboorteplaats bedacht: in werkelijkheid verschillen zij in niets van hun oudere broeders of zusters die alhier onder de hoede van hun dorpsdokter of zelfs de vroedvrouw alhier ter wereld gebracht werden. Alhoewel dergelijke toestanden maar in geringe mate uit de kiezerslijsten kunnen gepuurd worden (alleen als het gezin nog volledig is) heeft een nauwkeurig onderzoek voor Oppem uitgewezen dat een minimum minimorum getal van 30 dergelijke gevallen thans nog herkenbaar zijn.

1.3.1982 Lucien van Hemeldonck.

Bij het Brabantse paard denk ik er het landschap bij.

Monika Van Paemel

Soldaten van Napoleon (Deel 2):

Verder vonden we hier nog

dat **de broer van Jean Baptiste Verlinden** zoon van Pierre Antoine en Catharine van den Heuvel uit Meuzegem, is overleden in dienst bij het 112^e de Ligne

dat **de broer van Joseph Geeroms** zoon Adrien en Marie van Campenhout uit Meuzegem overleden is te Collions op 14 4 1809

dat **de broer van Antoine Cnop** zoon van Jean Baptiste en Elise Scheers uit Wolvertem overleden is te Gironne op 24 2 1811

Allen waren van de klasse 1812 en werden geboren in 1792

Inlichtingen gehaald uit inventaris A 114 : Register 223

Van Assche Pierre van Jean en Barbe Moerenhout uit Rossem, ° 14 8 1792, 152 cm groot, wordt op het einde van het depot gezet omdat hij een broer had overleden in dienst van het 65e de Ligne

De Visscher Jean van François en Barbe van Praet uit Rossem, ° 6 6 1792, 169 cm, uitgesteld wegens oogpijnen

Jean François Verlinden van Pierre Joseph en Elise de Boeck uit Rossem, ° 17 1 1792, 168 cm, uitgesteld wegens zwakte

Mollin Benoît van Jean Nicolas en Jeanne Cathérine Van Campenhout uit Rossem, ° 22 5 179+2, 164 cm, op het einde van het depot gezet wegens een broer bij het 8e de Ligne

Huysmans Jean Baptiste van Jean Baptiste en Petronelle Meert uit Rossem, ° 26 3 1792, 170 cm, ingelijfd op 24 10 1811 dans le 9e équipage du haut bord vaisseau

Van Hemelrijck Corneille van Pierre en Barbe Schampaert uit Wolvertem, ° 30 4 1792, 159 cm, gereformeerd door de rekruteringsraad voor het bijna totale verlies van zijn zicht.

Van Buggenhout Pierre van Evrard en Thérèse Janssens uit Wolvertem, ° 3 11 1792, 169 cm, ingelijfd op 24 10 1811 bij het 9e équipage du haut bord vaisseau le Courageux

Roelants Joseph van Henry en Jeanne Catherine Bettens uit Rossem, ° 25 2 1792, 161 cm, gereformeerd door de rekruteringsraad op ..... voor atrofie van het rechter been.

Verhertbruggen François van Evrard en Marie Segers uit Wolvertem, ° 7 9 1792, 147 cm, gereformeerd door de rekruteringsraad op ... omwille van zijn gestalte.

Wijns Joseph van Henri en Petronille d Boeck uit Wolvertem, ° 7 7 1792, 161 cm, op het einde van het depot gezet omdat zijn vader reeds 71 jaar is.

De Bondt François van Jean en Anne Marie Roelants uit Rossem, ° 31 10 1792, 161 cm, gereformeerd wegens slechte constitutie

Bonnast Nicolas van Pierre en Marie Anne Buellens uit Wolvertem, ° 22 9 1792, 160 cm, wordt ingelijfd op 16 4 1812 bij de 71e cohorte der Garde Nationale

Roelants Jacques van Pierre en Marie Thérèse van Ingelghem uit Rossem, ° 12 5 1792, 158 cm, ingelijfd op 16 4 1812 bij de 71e cohorte

Stevens Jean François van Pierre en Anne Marie van Assche uit Wolvertem, ° 4 6 1792, 160 cm, ingelijfd op 16 4 bij de 71e cohorte

Verheyen Jan Joseph van Pierre Jacques en Barbe de Schaver uit Wolvertem, ° ....., 160 cm, ingelijfd op 29 5 1812 bij het 71e.

Van Campenhout Pierre van Rynier en Elise Biesemans uit Rossem, ° 30 6 1792, 169 cm, ingelijfd op 29 5 1812 bij het 71^e

Van der Veken Jacques van Jean en Marie Thérèse Emmerechts uit Wolvertem, ° 20 5 1792, 162 cm, gereformeerd wegens hernia ombilicale droite

Van Hemelrijck Pierre Jean van Matthieu en Anne Marie Deloos uit Rossem, ° 8 8 1792, 141 cm, maakt deel uit van het depot omwille van zijn nummer

Public Jean van Josse en Elise Kempeneer uit Rossem, ° 7 7 1792, ..., maakt deel uit van het depot omwille van zijn nummer

Peeters Laurent Jean van Josse en Barbe Francoeur (?) uit Rossem, 12 9 1792, 159 cm, op het eind van het depot gezet wegens een broer overleden te Wenen.

Van der Borgh Josse van Henri en Elise Meuter uit Rossem, ° 22 11 1792, 173 cm, maakt deel uit van het depot omwille van zijn nummer

Hierna volgt een lijstje met de conscrits réfractaires volgens de inventaris A 114 : 40 omdat ze niet op het appel der vertrekkenden waren ofwel omdat ze deserteerden op weg naar hun eenheid :

Voor het jaar IX en X :

Haesendonck François van Pierre en Anne Catherine Buggenhout uit Rossem-Imde.

Voor het jaar XI en XII :

Van Dooren Antoine van Jean en Catherine Knop uit Wolvertem

Voor het jaar XIII :

De Doncker François van Pierre en Marie Gillisjans uit Wolvertem

Voor het jaar XIV :

Sammels Pierre van Jean Baptist en Jeanne Beydens uit Wolvertem

Gillisjans Antoine van Antoine en Barbe Meert uit Wolvertem

De Raedemaecker Guillaume van Pierre en Cathérine de Boeck uit Wolvertem

De Vogeleeer Louis van Philippe en Anne Marie van Binst (?) uit Rossem

Van Assche Cornille van Jean Baptist en Barbe Moerman uit Rossem

Emmerechts Cornille Clement van wijlen Josse en Jeanne Weyenbergh uit Rossem

Bantsleer Remy uit Wolvertem enfant de la patrie

Voor het jaar 1806 :

Geen

Voor het jaar 1807 :

Bogaerts Charles van Pierre en Martine van Ossel uit Rossem.

Van Hemelrijck Charles Henry van wijlen Jean en Jeanne Marie GillisJans uit Imde (A 114 :

43)

Uit het fonds A 120 : P 374/2

Is een correspondentie tussen de burgemeester van Brussegem en deze van Wolvertem waarbij de eerste verzoekt om **Pierre de Visscher** uit Brussegem vrij te laten en in zijn plaats Pierre de Visscher uit Wolvertem te arresteren. Het was namelijk zo dat de gendarmerie van Asse een zekere Pierre de Visscher, langzager uit Brussegem had gearresteerd in plaats van zijn naamgenoot uit Rossem die gedeserteerd was uit de haven van Antwerpen op 6 2 1812.

A 120 : P 373/C7

Een bericht van de burgemeester van Meuzegem die op 10 11 1811 aan de prefect meldt dat er in zijn gemeente maar drie personen zijn die soms eens aan langzagen hadden gedaan (de prefect roept op tot krachten voor de haven van Antwerpen) : zijnde

Pierre Pelicaen, 42 jaar

Adrien Biesemans, 40 jaar

Laureys de Greef, 26 jaar

Op 16 10 1811 wordt een zekere **Pierre Clerbater** uit Wolvertem en langzager aangeduid om te vertrekken voor de haven van Antwerpen.

P373/C8 :

als stielmannen worden
voor Wolvertem opgegeven

Huyghens François, 21 jaar en hoefsmid

Judocus van Boxen, smid

voor Rossem

Jean Baptist Verdickt, wagenmaker, gehuwd met één kind

Pierre Joseph Rombauts, smid, 32 jaar, gehuwd met drie kinderen

Pierre Jean de Greef, smid, 46 jaar, gehuwd met één kind

Jean François de Greef, smid, 21 jaar, zoon van de voorgaande

Henri Stallaert, schrijnwerker, 43 jaar, jongman

Pierre de Groef, schrijnwerker, 23 jaar, jongman

Jan Bogemans, schrijnwerker, 21 jaar, jongman

A 114 : 44 p. 47v

18 10 1810 : is een schrijven van de prefect omtrent **Laurent de Groof**, geboren en gedomicilieerd te Meuzegem die meermaals op andermans goed met wapens op wild jaagde zonder vergunning. Hij wordt bestempeld als een *mauvais sujet* die reeds aangehouden is geweest voor deze feiten door de burgemeester zonder echter gevolg te geven aan de aanmaningen van deze burgemeester om met zijn daden te stoppen. De commissaris van de gendarmerie wordt gevraagd zich naar De Groof te begeven en zijn wapens af te nemen in tegenwoordigheid van de burgemeester.

Marc Gillósjans

Poorters van Brussel.

Jan de Boeck zoon van Robert en Catelijne van der Borgh, geboren te Wolvertem, poorter op 3 10 1740 : S.G. Brussel 1549
Petrus Luypaert zoon van Jan en Anna Vermeren, geboren te Wolvertem, poorter op 30 8 1740 : S.G. Brussel 1448
Jan van den Eynde zoon van Adriaan en Anna Meert, geboren te Meise, poorter op 8 3 1741 : S.G. Brussel 1549
Jan Baptist van der Cruyssen zoon van Nicolaas en Catharina Cleerens, geboren te Meise poorter op 26 10 1751 : S.G. Brussel 1352
Nicolaas van Humbeeck zoon van Norbert en Anna de Molder, geboren te Imde en poorter gemaakt op 21 3 1749 : S.G. Brussel 1349.
Peeter Bruylants, zoon van Jan en Joanna Wets en Peeter Francis Bruylants, 2 jaar en 6 maand oud, geboren te Meise, poorters gemaakt op 18 7 1755 : S.G. Brussel 1356
Andreas Verbelen, zoon van Frans en Francisca Moons, geboren te Rossem, poorter op 30 4 1756 : S.G. Brussel 1356
Adriaan de Boeck, zoon van Jan en Maria de Smet, geboren te Imde, en zijn drie zonen Guilielmus, 6 jaar, Jan Baptist, 4 jaar en Judocus, ° 1758 ; poorters op 6 10 1758 : S.G. 1359.
Petrus Antonius van Humbeeck, zoon van Jan en Barbara Jacobs, ° Wolvertem, poorter gemaakt op 30 4 1766 : S.G. Brussel 1366.
Petrus Emmerechts, zoon van Hendrik en Joanna Verbeyst, ° Meise(22 8 1740), poorter van Brussel gemaakt op 9 5 1768 : S.G. Brussel 1368.

Soldaten van het keizerlijk regiment genaamd Charlotte (lit. : A. Duchêne : Mexico - 2 delen)

(Maximiliaan van Oostenrijk werd op 10 4 1864 tot keizer van Mexico uitgeroepen en moest op 14 3 1867 voor de Mexicanen capituleren)

** Van Crombruggen Jean Louis, geboren te Wolvertem 1846, aangeworven 1/1865 en teruggekomen 1/1867, overleden te Elsene 1926.

** Van der Bruggen Pierre Josse, geboren te Meise 1836, metsersknecht, aangeworven 9/1864 en teruggekomen 1/1867

Medaille van Sint Helena

(Archief van het Legermuzeum inv. 16 van het fonds 61 onder nummer 498bis)

Op 12 10 1857 besloot Napoleon III een bronzen ereteken uit te reiken ter herinnering aan de wapenfeiten van " la Grande Armée " hetwelke toegekend diende te worden aan allen die deel hadden uitgemaakt van het Franse leger tussen 1793 en 1815.

Deze lijst werd in het staatsblad van 27 4 1858 gepubliceerd, echter alleen op naam en voornaam.

Voor Wolvertem vonden we in hogervernoemd fonds één naam (voor Meise niemand) nl.

Lettens Jacques, geboren te Wolvertem, wonend te Laken, ex jager te paard van het 11e regiment in garnizoen te Neuf Brisac in Frankrijk die toestemming vraagt tot het dragen (deze toestemming was reeds verschenen in het staatsblad bij koninklijk besluit van 2 3 1858) van de medaille die hij heeft verkregen met brevet onder nummer 13008 op 22 06 1858.

Ignatius Sibens ° Meise 26 10 1741 zoon van Jacobus en Gertrudis van Bever vinden we anno 1784 vermeld als zijnde procurator (= beheerder van de geldelijke en onroerende bezittingen van een klooster) van de priorij van Zevenbronnen te Sint-Genesius-Rode.

M. G.

FORTIS BANK

**WOLVERTEM, Hoogstraat 1
MEISE, Boechtstraat 21**

**tel 02-269 00 40
tel 02-269 08 93**

„Het is niet eenvoudig om te checken of u voor alles wel op de goede manier verzekerd bent, maar een makelaar die aan uw kant staat wil dat graag samen met u doen.”

N.V. ZAKENKANTOOR BOGAERTS

Boechtstraat 15 - 1860 MEISE

Tel. (02) 269 99 70 - Fax (02) 269 93 17

CDV nr : 13209

VERZEKEREN AAN DE KANT VAN DE KLANT

Dit *kwaleitsmerk* betekent dat we als makelaar ERKEND en ONAFHANKELIJK zijn, en dat we de strenge normen van ETHIEK, EFFICIENCY en OPLEIDING hoog in ons vaandel dragen.